

זכרון עולם

האשה
החשובה ודופת
צדקה וחסד

**מרת
ורדה שניצר**

ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

**מאורות
הדף היומי**

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

זכרון עולם

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד

משה שניצר

ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

בית המדרש דחסידי סוכטשוב

כולל דחסידי סוכטשוב

כולל "סנה משה"

ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש

למגידי שיעור "דף היומי"

ח' חס' סופר 3 תד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א ♦ לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

בס"ד, כ"ז תמוז תשפ"ג **מסכת גיטין ס"א-ס"ז ♦ כלים י"ט, י - כ, ג'** גליון מס' 1260

השבוע בגליון

♦ קבורה בבית קברות נכרי, או שריפת הגופה?
♦ מדוע אין קוברים רשע אצל צדיק?
♦ גילוי רזי תורה בקבר
♦ פינוי קברים

♦ חברת משלוחי מנות
♦ להגיע באישון ליל לבית המטבחים
♦ כיצד מועילה מכירת חמץ?
♦ המקור למכירת חמץ

♦ מעלתה המיוחדת של ברכת "שלום"
♦ מעקב אחר חברת שליחויות

בשורה לקוראי הגליון!

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם

להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

תן לי יבנה וחכמיה

לפני חורבן בית המקדש השני, הבורח רבן יוחנן בן זכאי מירושלים, כדי להפגש עם הצורר אספסינוס, בנסיון לכרות עמו שלום ולמנוע את החורבן. כאשר נוצרה בפניו הזדמנות לשטוח את בקשותיו לפני השליט, ביקש רבן יוחנן בן זכאי: "תן לי יבנה וחכמיה". בערב תשעה באב מצאנו לנכון להציג לקט מכתבים של קוראים, המייצגים השתוקקות עצומה ללימוד תורה בקרב כל שדרות העם, הבאה לידי ביטוי באופנים שונים, שמכולם עולה הקריאה "מה אהבתי תורתך". הראשון שבהם הגיע ביום כתיבת טור זה, שליח הדואר הניח מעטפה כרסנתית ובתוכה דבר מה לא שגרת. קרטון קשיח מקופל. עם פריסת הקרטון התגלתה... פרסומת צבעונית לגלידה, המנסה לשכנע את המביט בה, כי אין בלתה. ♦♦

דף סא/א וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום

קבורה בבית קברות נכרי, או שריפת הגופה?

הגמרא בסוגייתנו אומרת, שמפני דרכי שלום קוברים מתי נכרים עם מתי ישראל. בביאור דברי הגמרא כתב הב"ח (טור סימן קנ"א), כי מדברי הרמב"ם עולה שכוונת הגמרא היא, שאם אירע שיהודים ונכרים נהרגו במקום אחד, אפשר לקברם בחצר אחת מפני דרכי שלום. אולם, יתר הראשונים (עין ספ"ק משנה הלכות מלכים פרק י' הלכה י"ב) מבארים (על פי רש"י ד"ה עם מתי), שחלילה לקבור יהודים ונכרים בחצר אחת, שהרי "אין קוברים רשע אצל צדיק" (סנהדרין ז"א), וכל שכן, שאין לקבור נכרי בקרבת מקום ליהודי. לדעתם כוונת הגמרא היא, שכאשר מתעסקים בקבורת מתי ישראל, יש גם לעסוק גם בקבורת הגויים, מפני דרכי שלום [עין שו"ת חתם סופר (י"ד סימן שמ"א), שלדעת הרמב"ם אין כל איסור לקבור רשע אצל צדיק].

מדוע אין קוברים רשע אצל צדיק? לדעת פוסקים רבים, (חתם סופר שם, ועוד), האיסור לקבור רשע בסמוך לצדיק, וכל שכן לקבור גוי בקרבת מקום ליהודי, הוא "הלכה למשה מסיני". התייחסות ראשונה בתנ"ך לכך שהיהודים הקפידו להקבר בבתי קברות נפרדים, אנו מוצאים בדברי רות המואביה אשר אמרה לנעמי (רות א/י): "באשר תמותי אמות ושם אקבר", ומפרש התרגום, שאחת מההלכות המבדילות בין ישראל לעמים אותן לימדה נעמי את רות, היא הקבורה הנפרדת, ועל כך ענתה לה רות "ושם אקבר" (עין יבמות ז"ב).

גילוי רזי תורה בקבר: בטעם הדבר שאין קוברים רשע אצל צדיק, כתב בספר מעבר יבוק (חלק ב' פרק י') על דרך הסוד, כי לצדיק מגלים רזי תורה בקברו, וכאשר הוא נקבר בסמוך לרשע אין מלמדים אותו כדי שלא ישמעם הרשע.

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת

הר"ר **בלע קידרון קינדרמן** ז"ל ב"ר אהרן ז"ל

נלב"ע כ"ח בתמוז תשע"ז **תנצב"ה**

הונצח ע"י אשתו וילדיו שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **שרה רבקה ברלינר** ע"ה

ב"ר מאיר ז"ל

נלב"ע כ"ח בתמוז תשס"ו

תנצב"ה

הונצחה ע"י חתנה ובתה

הר"ר **אבי ומאירה שנור** הי"ו

לעילוי נשמת

הר"ר **אלעזר ישראל מי-זהב** ז"ל

ב"ר אברהם ז"ל

נלב"ע ד' באב תשל"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י ידידיו משפחות

מנחם ואוריאל מי-זהב שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **משה מנחם חסדיאל** ז"ל

ב"ר חיים שלמה ז"ל

נלב"ע כ"ו בתמוז תשמ"ד

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו ידידו

הר"ר **שאול חסדיאל** ומשפחתו שיחיו ב"ב

נר ה' נשמת אדם

לעילוי נשמת

מרת **חנה יהודית בלכר** ע"ה ב"ר שבח ז"ל

נלב"ע כ"ח בתמוז תשס"ט **תנצב"ה**

הונצחה ע"י חתנה ובתה הר"ר **אריה ודורה יעקבסון** שיחיו - ת"א

פינוי קברים: הקבורה בקרבת מקום לרשע גורמת צער רב לנפטר הצדיק. רבי יהודה החסיד (ספר חסידים סימן תש"ה) מספר על חכם וצדיק שנפטר ונקבר, ולאחר זמן מה הופיע בחלומם של בני העיר והתרעם מדוע קברוהו במקום שריחו רע. משבחנו אנשי החברא קדישא את מקום קבורתו, התברר להוותם כי קברוהו בטעות ליד קברו של אדם רשע. המהר"ש ענגיל (חלק ג' סימן ס"ה) אף התיר לבעל לפנות מקברה את אשתו, שנקברה בטעות בחלקת פושעים שהוציאו עצמם מכלל ישראל. אמנם פינוי הנפטר גורם לו צער גדול, מכל מקום, עדיף לפנותה מקברה ובלבד שלא תנוח על משכבה בחברת פושעי ישראל.

קבורה בבית קברות נכרי, או שריפה: חובת הקבורה הנפרדת כה מושרשת בקרב בני העם היהודי, עד שיהודי קשיש מקוסטה ריקה שאל אם מותר לו לצוות שישרפו את גופתו לאחר מותו, ובלבד שלא יקבר בסמוך לקברי נכרים, כיוון שבמדינתו אין בתי קברות נפרדים, והשלטונות אף אינם מתירים העברת גופות ממקום למקום. בעל חלקת יעקב (יו"ד סימן ר"ג) השיב לו, כי וודאי שעליו להקבר אף אם קברו יכרה בסמוך לקברי נכרים, שהרי חובת הקבורה היא מצווה מן התורה (דברים כ"א/כג) ואף הרמב"ם (הלכות אבל פרק י"ב הלכה א') פסק, כי אדם המצווה שלא יקברוהו אין שומעים לו.

דף סא/א ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום

מעלתה המיוחדת של ברכת "שלום"

משנתנו מונה הליכות אחדות הנוהגות "מפני דרכי שלום", וביניהן, שעל יהודי הפוגש גוי לשאול בשלומו. למעשה, חז"ל כבר ציוונו במסכת אבות (פרק ד' משנה ט"ו): "הוי מקדים בשלום כל אדם", ומבאר רבינו יונה, כי הנהגה זו היא "מדרך המוסר", כלומר: חובתו האישית של האדם לנהוג בדרכי נועם עם הסובבים אותו. גם בועז ובית דינו (מדרש רבה, רות, פרשה ד'), ולאחר מכן עזרא הסופר (ש"ר"ת יהודה יעלה חלק א' או"ח סימן ט') תיקנו, ש"יהא אדם שואל את שלום חבריו **בשם**" (ברכות נד/א), כלומר: יש לברך את הזולת בשמו של הקב"ה המכונה "שלום", כפי שבועז בירך את הקוצרים ואמר להם "ה' עמכם". אולם, משנתנו מחדשת, כי גם כאשר מברכים נכרי, אין צורך להמנע מהשימוש במילה "שלום", אף על פי שהיא משמותיו של הקב"ה (רש"י ד"ה ושואלין בשלומן).

המתברך צריך לברך בכפליים: מעניין לציין, כי לדעת האלשיך (שם), אדם המתברך לשלום מרעהו צריך לכפול לו ברכה. שהרי, כאשר נתבונן בברכתו של בועז לקוצרים, נבחין, כי הוא אמר להם "ה' עמכם" והם השיבו לו בברכה כפולה ואמרו לו, "**יברכך** ה'". כלומר: לא זו בלבד שיהא ה' עמך, אלא הוא גם יברך אותך. הרי לנו, שהמתברך צריך להוסיף ברכה למברך.

"שלום", ברכה מיוחדת: כידוע, שמותיו של הקב"ה רבים הם, והגדיל לעשות הרמב"ן, שכתב (בהקדמה לפירושו לתורה): "עוד יש בידינו קבלה של אמת, כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה, שהתיבות מתחלקות לשמות בענין אחד". מכל מקום, רק לגבי המילה "שלום" דנים הפוסקים, בין היתר, אם מותר לכתוב "שלום" במכתב חולין שוודאי יושלך לאשפה בביזיון. לעומת זאת, לגבי שמותיו האחרים של הקב"ה, כגון המילה "אמת", אין כל מניעה להשתמש בה בדברי חולין. בבאיור הדבר כתב הרדב"ז (ש"ר"ת חדשות, סימן ר"ב), כי המברך את רעהו ב"שלום", כוונתו היא שיתברך מאת בעל השלום שהוא הקב"ה. על כן יש להזהר מלכתוב ברכת שלום במכתב חולין שיושלך לאשפה. אולם, הזכרת המילה "אמת", שאינה מכוונת לשמו של הקב"ה, אין בה כל איסור. לפי זה, גם בהזכרת המילה "שלום" לצורך תיאור מצב אך לא כברכה, אין איסור, שהרי כתיבתה אינה כוללת כוונה להחיל קדושה עליה.

"שלום", שמו או כינויו של הקב"ה: אמנם, דעת הרא"ש (תשובות כלל ג' סימן ט"ו) היא, כי למרות שהקב"ה נקרא "שלום", אין זה שם עצם כי אם כינוי על שם פעולתו שהוא משכין שלום, כפי שה"גדול" ה"גבור" "חנן ו"רחום", אינם שמותיו של הקב"ה, כי אם כינויים לפעולותיו. לפיכך, לדעתו רשאי כל אדם לברך את חבריו בברכת שלום באגרת, גם אם ידוע שהיא תושלך לאשפה. להלכה כתב הרמ"א (יו"ד סימן רע"ו סעיף י"ג), כי יש הנזהרים שלא לכתוב את המילה "שלום" באגרת שסופה להזרק. אמנם, הש"ך (שם) מציין, שרוב העולם אינם נזהרים בזה. מעניין לציין, כי ישנם בתי דינים הנזהרים כאשר בא לפנייהם אדם בשם "שלום" הרוצה לגרש את אשתו, לכתוב בגט **שלו**, שכן, גם שטרי הגיטין נחשבים כאגרות שסופן להזרק לאשפה (ש"ת דרכי נועם אה"ע"ז סימן מ"ה).

ברכת שלום בבית המרחץ: לכל הדעות (שולחן ערוך או"ח סימן פ"ד), אין לאדם לברך את רעהו בבית המרחץ בברכת שלום. אלא שנחלקו ה"ט"ז והמגן אברהם, אם בבית המרחץ מותר לקרוא לאדם בשמו שלום, משום שאין כוונת הקורא לשמו של הקב"ה, או שמא בכל זאת יש להמנע מכך. להלכה, כתב המשנה ברורה (ס"ק ו') כי נוהגין להקל, "וירא שמים יש לו להחמיר".

שלו לשלום: מעניין לצטט מכתב שכתב החזון איש זצ"ל (הודפס בתחילת ספר אמרי בנימין), בו הוא מבקש ממקבל המכתב "ותמסור שלו לשלום". זאת, משום שחשש לדעת הפוסקים שאין לכתוב את המילה שלום כברכה, אך סבר שמותר לכתבה כדי לציין שם של אדם וכדומה.

לסיום, מן הראוי להזכיר בהזדמנות זו, כי הגאון רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל הרבה לדבר על הנושא בתקופה האחרונה לחייו, ואמר כי אין זה רצוי להשתמש בביטויי לשון זרים בעת מפגש או פרידה בין איש לרעהו, אלא יברכו זה את זה בלשון "שלום" שהיא ברכה ממי שהשלום שלו.

הטעם, החוויה, ההנאה, ההרגשה, הקרירות, אין מה לומר. אל הפרסומת הודק נייר עם המסר הבא:

"לכבוד מאורות הדף היומי".
ערב אחד קידמה את פני פרסומת מושכת עין לגלילות, תלויה על דלת ביתי. שלל הצבעים והתמונות באמת מושכים את העין. אך ככל שעיינתי בכיתובים עלתה בי ההרגשה כי הפרסומת הזו היא רק כבואה דבבואה לתחושת בעת לימוד הדף היומי, עליו אני מוכן להכריז בשלטי חוצות, כי הוא הטעים ביותר, המתוק ביותר, המרגש ביותר, והופך לחוויה משפחתית של ממש. טעמו וראו כי טוב ה'.

בברכה

★ ★ ★

אודה על האמת, יש במכתב הפשוט הזה מסר מרגש ביותר. הוא מעיד על רצינותו הכנה והעמוקה של בעליו. יהודי שב לביתו בקיץ, יגע ומיוזע, מטפס במדרגות ביתו, ובעודו מפשפש בכיסיו לאתר את מפתחות הדלת, נתקלות עיניו בפרסומת לגליליה והרי הוא מהרהר בכך שהדף היומי הוא הדבר הטוב ביותר שקרה לו. אשריך ישראל! אשריך הרב מגיד השיעור של יהודי זה, שזכית לטעת בו אהבת תורה טהורה.

מכאן למכתב נוסף:

לכבוד מערכת הגליון.

אני, עבדכם הנאמן, נמנה על לומדי הדף היומי, בזכותכם, שבכל פעם שקראתי את העלון התחזקתי להצטרף למעגל של לומדי הדף היומי. שכנעתם אותי, ועשיתם את זה מצויין, אז אני מודה לכם מקרב לב.

אני קורא את העלון שלכם - מעין גן עדן כפשוטו. ישר כח.

בתודה והכרת הטוב גדולה

וישר כח גדול

ד. ל

אלעד

"אחד בבוקר,
אחד בערב.
לפני האוכל".

גם ד"ר כהן מבני ברק
לא מפספס.

2 משניות ביום
וכל היום נראה אחרת.

כולם מצטרפים
מה איתך?

לקבלת ספרון חודשי ראשון חנים
מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764

דף סד/א חזקה שליח עושה שליחות

מעקב אחר חברת שליחות

הגמרא בסוגייתנו אומרת, כי אדם שמינה שליח למעשה מסויים, כל עוד לא התברר בוודאות שהשליח ביצע את השליחות שהוטלה עליו, יש לנהוג לחומרא. כלומר: כאשר השליחות נועדה להתיר דבר כל שהוא, יש לנהוג כאילו לא בוצעה השליחות, וכאשר היא נועדה לאסור דבר מסויים, יש לנהוג כאילו בוצעה השליחות. להלכה, לדעת רוב הפוסקים (רמב"ם הלכות תרומות פרק ד' הלכה ו' על פי דעת רב נחמן בעירובין לב/א), כאשר השליחות נוגעת לדינים מדאורייתא - חובה על המשלח לברר אם בוצעה השליחות, אולם, כאשר השליחות נוגעת לדינים מדרבנן, רשאי הוא להקל ולנהוג כאילו בוצעה השליחות, אף על פי שלא נודע לו על כך.

בעל אחיעזר (שו"ת חלק ג' סימן ע"ה) הדן בנושא זה, מביא שני טעמים שונים כדי לבאר את ההבדל בין דינים מדאורייתא לבין דינים מדרבנן:

א. קיים ספק אם השליח ביצע את שליחותו. לפיכך, בדינים מדאורייתא יש להחמיר, שהרי שספק דאורייתא לחומרא, ואילו בדינים מדרבנן אפשר להקל, שהרי ספק דרבנן לקולא. **ב. מעיקר הדין אין להסתפק** אם השליח ביצע את שליחותו, כי **רוב** השליחים מבצעים את שליחותם, ומכל מקום החמירו חז"ל לגבי דינים מדאורייתא שלא לסמוך על רוב זה, מפני שאינו חזק דיו [י' יש להבדיל בין רוב טבעי, כגון, רוב נשים יולדות לתשעה ירחים, לבין רוב המתבסס על התנהגות בני אדם]. עתה, נווכח, כי ההבדל בין שני טעמים אלו, בא לידי ביטוי גם בחיי המעשה.

חברת משלוחי מנות: יש הסוברים (שאליתות ל"ה - העמק שאלה אות ב', טורי אבן מגילה ה/ב), כי מצוות מדברי קבלה הרי הן כמצוות מן התורה, שיש להחמיר בהן במצב של ספק. וכגון, כאשר אדם מסתפק אם קיים מצוות משלוח מנות שהיא מדברי קבלה, עליו להחמיר ולקיימה שנית. והנה, אנשים רבים שולחים מנות בפורים בידי שליח, או כפי שנפוץ בימינו, באמצעות חברת שליחות. יש לדעת, איפוא, האם המשלח נחשב כמי שקיים את המצווה, אף על פי שלא בירר אם המשלוחים הגיעו ליעדיהם.

ההכרעה בנידון זה תלויה בשני הטעמים הנזכרים לעיל. שכן, לפי הטעם הראשון, שקיים ספק לגבי כל שליח אם ביצע את שליחותו - כל עוד לא וידא המשלח שהשליח ביצע את השליחות, עדיין לא יצא ידי חובת המצווה, כי גם במצוות מדברי קבלה יש להחמיר מספק. אולם, לפי הטעם השני, מעיקר הדין אפשר לסמוך על כך שהשליח ביצע את שליחותו, וממילא יתכן שהמשלח יצא ידי חובת המצווה גם אם לא בירר שהשליח ביצע את השליחות. טעם הדבר: גזירת חז"ל שלא לסמוך על השליח היתה על מצוות מן התורה בלבד ולא על מצוות מדברי קבלה (אחיעזר, שם).

להגיע באישון ליל לבית המטבחים: שוחט שעמד בבית המטבחים ושחט עופות, נאלץ לצאת את המקום בדחיפות בטרם כיסה את הדם כמצוות התורה (ויקרא יז/ג), ועל כן הוא מינה את רעהו כשלוחו למצווה זו. בחצות ליל החל חשש לנקר בלבו של השוחט ירא השמים שמא עליו לחזור לבית המטבחים כדי לוודא שהדם כוסה כיאות.

אמביציה אישית של השליח: בעל תורה לשמה (סימן ר"ז) השיב, כי כאשר לשליח עצמו יש עניין לקיים את השליחות, אפשר לסמוך על כך בשעת הדחק גם לגבי מצווה מדאורייתא, ומאחר שמצוות כיסוי הדם ניתנת לקיום על ידי כל אדם, ולא דווקא על ידי השוחט, וודאי שהשליח ביצע את שליחותו כדי לזכות במצווה.

דף סה/א מערימין על מעשר שני

כיצד מועילה מכירת חמץ?

פירות מעשר שני יש לאכול בירושלים בלבד. עם זאת, המתגורר בריחוק מקום מירושלים רשאי לפדותם על ידי העברת קדושתם למעות, אותן יעלה עמו לירושלים וירכוש בהן מאכלים שיתקדשו מחדש בקדושת מעשר שני. הסכום שאותו יש להפריש לצורך הפדיון אינו קבוע; כאשר בעל הפירות עצמו פודה את פירותיו, עליו להוסיף חמישית משוויים, אך הפודה פירותיו של אחר, די לו בהפרשת דמיהם בלבד. בסוגייתנו מבואר, כי בעל פירות החפץ להמנע מתשלום חומש, רשאי להערים ולהעניק לבנו את המעות הנדרשות לפדיון כדי שהבן עצמו יפדם בלא מתן חומש שהרי הפירות אינם שלו, ואחר כך ישיב לו הבן את המעות שנתקדשו.

"הערמה" מהי? הרמב"ם (פירוש המשניות, תמורה פרק ה' משנה א') מבאר, כי "הערמה" בלשון חז"ל אין פירושה מרמה, אלא תחבולת היתר, דהיינו: עשיית מעשה מסויים שלא לשם המעשה עצמו אלא כדי להפטר על ידי כך מחיוב או ממצווה. הערמה במטרה להפטר מחיוב מסויים, נוגעת לנידונים רבים בכל חלקי התורה.

המקור למכירת חמץ: לפני הפסח, הכל מוכרים לנכרי את החמץ שנותר ברשותם, כך גם בעלי מפעלי מזון המוכרים כמויות ענק. המקור הראשון בחז"ל למכירת חמץ בערב פסח, הוא בתוספתא (פסחים פרק ב' הלכה י"ב): "ישראל וגוי שהיו באין בספינה וחמץ ביד ישראל, הרי זה מוכרו לנכרי...

★ ★ ★

בע"ה

שלום רב.

אנו נחשבים "משפחה מתחזקת". יותר שיעורי תורה, יותר הקפדה על מצוות. אבל אחד השינויים העיקריים הוא בחינוך הילדים במוסדות ראויים. מועד בר-המצוה של הבן הלך והתקרב, ולא היה לנו מושג איזה אופי לשווה למסיבת הבר-מצוה. "סיום מסכת!", הציע הרב מ. גבאי, המנהל הרוחני של המכינה.

"סיום מסכת? מה הקשר לבר-מצוה?" על תהיות אלה נוספו התלבטויות: אירוע "נפרד?", ואם כן, האם הקרובים יבואו, ואילו כשרות... יום בר-המצוה הגיע, החתן קם להגיד סיום מסכת תענית: "אמר עולא ביראה... הדרן עלך מסכת תענית..." נראה לי שיש ברעיון לחזק בעיקר משפחות הנמצאות על גבול הכניסה לעולם התורה, שיאמצו רעיון זה. כי בשמחות של משפחות אלה קרואים לא מעט בני משפחה שעדיין אינם נמנים בין שורות לומדי הדף היומי...

בברכת שלום על כל עם ישראל

א. ש

נתינה

★ ★ ★

יהי רצון, שזכות לימוד התורה בהמון עם, תעורר את הרחמים ונזכה לגאולה שלמה ולבניין בית המקדש במהרה בימינו. אמן.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף סה/א ולמכור בכנסי אביו עד שיהא בן עשרים גיל המכירה

סיפר הגרא"מ שך זצ"ל:

בעת אסיפת רבני רוסיה עם השלטונות בשנת תרנ"ב, שאל אחד השרים אימתי הוא גיל בגרות. השיבוהו הרבנים: גיל י"ג. הגיב הצורך ואמר: אם כן, בגיל זה נתנת הברירה לנער להמיר דתו... רבי צבי הירש רבינוביץ, רבה של קובנה (בנו של רבי יצחק אלחנן), הגיב מיד: למרות גיל מצוות, הרי שלמכור נכסים אינו יכול עד גיל 20. אם נכסים גשמיים כך, נכסים רוחניים על אחת כמה וכמה!...

דף סז/א רבי יהודה חכם לכשירצה

"חכם לכשירצה"

כתב המהר"צ חיות (בהגהותיו שבסוף הגמרא): אין הכוונה שהיה חכם רק לעיתים מזומנות, אלא אדרבה, בכל עת שהיה חפץ יכול היה להתגבר על כל המפרעים ועל כל הטרדות ולהתפשט מכל ענייני העולם הזה, בין בזמני צער וכעס ובין בזמני עוני ורעב, ולעסוק בעמקות ובהתבוננות בתורה הקדושה...

דף סז/א משנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי

קצר ונקי

מפרש החיד"א: "הר"ן מסתפק אם עדיף לדבר קצר יותר או בלשון נקי יותר. רבי אליעזר בן יעקב הצליח גם זה וגם זה, 'קב' - מעט, קצר, 'ונקי' - דברים נקיים!... (מראית העין).

דף ע/א שמונה רובן קשה ומיעוטן יפה... ושינה...

עניינה של השנה

כתב הגר"א (משלי יט/כג):

"נתן הקב"ה לאדם בטבעו שיישן כדי שתעלה נשמתו לשיבה של מעלה ושם מגלים לו רזי תורה, ומה שאי אפשר לאדם ללמוד בשבעים שנה, לומד שם בשעה אחת.

וחוזר ולוקח ממנו לאחר הפסח". פוסקים רבים טרחו לבאר, כיצד חלה מכירת החמץ הנעשית אך ורק מתוך רצון להמנע מאיסור חמץ, ולא עקב הרצון למכור את החמץ לגוי.

דעת בעל תבואות שור היא (בכור שור פסחים כא/ב), כי אמנם אין בכחה של מכירת החמץ למנוע איסור חמץ דאורייתא! אולם, משום שממילא אנו מבטלים את החמץ, והאיסור להותירו בבית הוא מדרבנן בלבד, ניתן לסמוך על המכירה. טעמו (עיין שו"ת חתם סופר או"ח סימן ס"ב): **יש להבדיל בין הערמה הנעשית בין שני יהודים, כגון המקרה המובא בסוגייתנו, שהאב ובנו מערימים על מעשר שני, לבין הערמה במכירת חמץ. שכן, כאשר מעשה ההערמה מתבצע בין שני יהודים, אף על פי שמטרתם הסופית אינה מעשה ההערמה עצמו אלא להשלכותיו, מכל מקום, יודעים הם כי אם לא יעשו את מעשה ההערמה בכנות, אף התוצאה לא תחול והם יעברו על איסור. לעומת זאת, במכירת חמץ אמנם היהודי וודאי מתכוון למכור את חמצו בכנות, שהרי מי יהיה לעבור על איסור חמץ, אך הנכרי הרי יודע כי היהודים לא נתקפו בחוש מסחרי מפותח בדיוק בערב פסח, ומכירת החמץ נעשית מסיבות דת כל שהן, ואין הוא מתכוון לקנותו באמת. על כן מכירת החמץ לא היתה מועילה כדי להיפטר מאיסור תורה, ורק משום שנועדה לפטור מאיסור דרבנן, בכחם של חז"ל היה לתקן שאפשר לסמוך עליה.**

אולם, הפוסקים דחו את דבריו (עיין חלקת יעקב י"ד סימן ס"ט), מאחר שכאשר אדם עושה מעשה, אין זה משנה כלל מה הוא חושב בלבו. אף על פי שהנכרי יודע שמטרת המכירה אינה להעשיר את אוצרותיו, אלא כדי שהיהודים לא יכשלו באיסור, מכל מקום, כיון שבפועל עשה קניין, חלה המכירה ואף יש לה תוקף בבית דין.

הערמה, ולא מרמה: פעמים רבות שללו הפוסקים בנחרצות הערמות מדומות שהוצעו בפניהם. דוגמה לכך ניתן לראות בדברי התשב"ץ (חלק א' סימן קל"ח), כאשר פרנס מכובד הסתכסך עם אחד מבני קהילתו, והשניים קצפו ונדרו כי לא יהנו זה מנכסיו של זה. והנה כאשר ביקשו הפרנסים לגבות את מיסי הקהילה מאותו אדם, הוא סירב לשלם את מלוא הסכום הנדרש, שהרי חלק ממנו מיועד לתשלום משכורת הפרנס שנדר שלא יהנה ממנו. הפרנסים שחפשו מוצא מן הסבך, הציעו, שכספו ישמש לצרכים שונים של הקהילה ולא לתשלום משכורת הפרנסים. אולם התשב"ץ דחה את ההצעה ואמר כי אם אמנם הפרנס נדר שלא יהנה מיהודי זה, מן הראוי היה לקצץ בתשלומי מיסיו.

אך מאותו הלימוד אינו בא לו שום שכר כלל אלא שזהו הוא השכר בעצמו, אבל מה שלומד ביום היא מביאות לחיי העולם הבא".

דף ע"א שלשה דברים מכחישים כחו של אדם פחד דרך ועון

שלושה כנגד שלושה

זהו ביאורו של המהר"ל:

האדם יש בו שלושה מרכיבים, הגוף, הנפש (שיש גם לבהמה), והשכל - הנשמה העילאית. הגוף נכחש על ידי הדרך התנועה והמאמץ. הנפש על ידי הפחד, והנשמה על ידי החטא!

לעילוי נשמת

הר"ר **יצחק אריה קוזול** ז"ל
ב"ר דב הכהן ז"ל נלב"ע כ"ד בתמוז תשס"א
ולע"נ הרה"ח ר' **יהודה פרנקל** ז"ל
ב"ר יצחק ז"ל נלב"ע כ"ז בתמוז **תנצב"ה**
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הרב **גרשון שיין** ז"ל

בן הרב ברוך מרדכי ואסתר מיכלא ז"ל
נלב"ע כ"ח בתמוז תשס"ט **תנצב"ה**
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **רות רבקה ריטה פריידמן** ע"ה בת רבי אפרים פרנק ומרת חיה אידה גולדברג ז"ל נלב"ע ב' אב תשע"ד
ומרת **שפרה בר-אדון** ע"ה ב"ר יעקב ומרת טובע - תניה זצ"ל נלב"ע י"א אב תשס"ו
תנצב"ה

עולים על רכבת הלימוד

חודש ראשון התנסות חינם

קבע עיתים ללימוד < עכשיו > 3029 *

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה
מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע
'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחוזים בסיפוק רוחני עצום!

